

Avskrift med ofullständig sigillbeskrivning [B] av K. H. Karlsson i dennes avskrifter ur danska och tyska arkiv, hs B 35, fol. 95 r—v, Sv. Riksark.

Om termen "eget arv" (lat. *propria hereditas*) för stadsfastighet jfr Magnus Erikssons stadslag, Konungabalkens flock II (ed. C. J. Schlyter, 1865, s. 10); jfr även Söderwalls Ordbok öfver svenska medeltids-språket s. v. ärve II, och Lasch-Borchlings *Mittelniederdeutsches Handwörterbuch* 5 (1932) s. v. ²erve 2.

Honorabilibus viris et discretis, dominis consulibus ciuitatis Lubicensis, amicis suis sinceris, consules ciuitatis Wisbycensis honoris et salutis continuum incrementum. Constituti coram nobis discreti viri videlicet Johannes de Elten, Conradus Bocholt, Johannes de Lennepe et Ludovicus de Kranenborgh, ciues nostri, nobiscum proprias hereditates habentes, et testificati sunt legali et conuenienti testimonio, prestitis suis iuramentis ad sancta, quod discretus vir Hermanus^a Heruest, quandoque noster consularis, jam longo tempore transacto ad se suscepit Hinricum de Rene sicut dominus famulum, quorum animas Deus saluet, et contraxit cum ipso societatem in mercimonijs excercendis; et quantum Hinricus predictus in pecunia habuit, in tantum ipse Hermannus sibi tradidit et assignauit, jta quod dimidietas omnium bonorum, que ipse Hinricus sub manibus habuit, ad ipsum Hermannum veraciter pertinebat, nec ipse Hinricus vnquam aliquid proprietatis vel societatis in bonis Hermanni predicti aliqua ratione dinoscitur habuisse, quia Hermannus longe dicior ipso erat. Ceterum discreti viri Johannes Ghüldene et Thidemannus de Roode, nostri consulares, qui jus proprietatis in bonis sepedicti Hermanni habere dinoscuntur, prout in litteris inde confectis plenius continetur, constituerunt, fecerunt et ordinauerunt insolidum coram nobis absentes tamquam presentes discretos viros Gherardum Paternostermaker et Sorgis^b de Roode, vestros ciues, suos veros et legitimos procuratores ad repetendum, exigendum et leuandum dimidietatem omnium bonorum, que dictus Hinricus de Rene post se reliquit, et promiserunt se gratum gerere et habere quidquid per dictos suos procuratores circa dicta bona procuratum fuerit atque gestum, ac si met constituentibus adessent; quare honestatem vestram et amicitiam, quam nobis fauorabilem reputamus, rogantes quatenus dictos procuratores, in quantum ^c-juris ratio ^c admiserit, promocione vestra dirigere dignemini ad consequendum et habendum huiusmodi bona, que et qualia fuerint, eciam apud quoscunque contentores inueniantur, et ea jpsis jntegraliter faciatis presentari. Quo facto, assecuramus vos quod nulla monicio vel accio subsequatur, super quo firmum respectum ad nos habituri^d, quia volumus vos et omnes, quorum interest vel intererit, indempnes conseruare, et pro eo sufficientem accepimus caucionem. In premissorum euidentis testimonium secretum sigillum ciuitatis nostre presentibus a tergo est impressum sub anno Dominij M^occc^olxxj^o, feria tertia post Jacobi.

Sigill A (i sköld lamm med liljestängel; jfr G. Lindström, *Gotlands medeltid* II, 1895, s. 15 f. nr 9): + Secretvm civitatis Wisbycensis.

^a Sic B; jfr *nedan*: Hermannus. ^b Sic B och *regist i förteckning öfver Lübeckarkivet; jfr Danmarks Gamle Personnavne* I:2, *Fornavne* (1941—1948) s. v. Serghin, och DS 7679. ^{c-c} jur' rō öfver vilket skrivits jure ratio B. ^d Participialkonstruktionen anakolutisk; man skulle väntat ung. habere debetis.

X72.

1371 augusti 2.

Sandbro.

Bengta Magnusdotter upprättar sitt testamente. Till Uppsala domkyrka, där hon väljer sin gravplats mellan sakristians dörr och högkoret, skänker hon bl. a. 11 örtugland i Sälna i Skånela socken

och 1 örtugland i Säby i Villberga socken; i Högby i sistnämnda socken har hon förut (1368 14/4 = DS 7692—93; jfr 7698) bortskänkt 1/2 markland till domkyrkan, medan hennes make Magnus (Gregersson) bestått resten av kyrkans gods därstädes. Penninglegat gå till Hel. Trefaldighets kyrka, franciskankyrkan, Vårfrukyrkan, S. Pers kyrka och Erikskapellet i Uppsala, medan dess helgeandshus erhåller olika värdöror; andra kyrkor, som ihågkommas med penninggåvor, äro Bengtas sockenkyrka Björklinge och "Åkers" (Åkerby eller Österåkers) kyrka. Systemen fru Sigrid och syskonbarnet fru Helena, båda i Klara kloster, maken Magnus, svärsonen herr Bengt jämte hans maka och deras son samt Bengtas dotter vid namn Kristina erhålla olika dyrbarheter. Till sin tjänare Johannes Garp skänker Bengta 1/2 markland i Över-Järva (i Solna socken) och till andra personer, företrädesvis präster och tjänstefolk, penninggåvor och värdeföremål, bl. a. tyger från Courtrai och Poperinghen.

Till testamentsexekutorer och sigillanter utses maken Magnus (Gregersson) och svärsonen herr Bengt samt (franciskan)kustoden i Stockholm broder Henrik och Uppsalakaniken magister Ulf.

Orig. på perg. (25,5 × 15,5, uppveck 1,5 cm; 26 rader), Sv. Riksark. (= RPB 999), med Rasmus Ludvigssons brevsignum för Uppsala domkyrka: 76 x (jfr L. Sjödin i MRA 1939 s. 125).

Brevutfärdaren Bengta Magnusdotter (en ovanlig namnkombination) är utan tvekan densamma, som 1363 (DS 6742; jfr DS 6975) erhåller konung Håkans stadfästelse på gods pantsatta av konung Magnus till hennes framlidne man Nils Eriksson mot jord i Rinkeby. Dottern Kristina bör vara identisk med den Nils Erikssons dotter Kristina, hustru till Nils Markusson, som i brev 1411 12/6 (reg. tr. i Stockholms stads jordebok 1420—1474, 1876, s. 446 nr 43) bortbyter jord i Rinkeby till S. Clara kloster, och som redan i brev 1387 2/10 (tr. J. Nordberg, S. Claræ Minne, 1727, s. 39 nr 57) såsom Nils' hustru skänker sin dotter Bengta Mattsdotter, nunna i samma kloster, jord i Sälna i Skånela socken. Bengta Magnusdotters svärson herr Bengt är möjligen att identifiera med en av sigillanterna i 1387 års brev, riddaren "Benct Bogh", vilken eljest synes uppträda i urkunderna första gången 1383 14/4 (RPB 1926); jfr även den 1375 12/11 (RPB 1185) belagde riddaren "Magnus Boogh".

Jn nomine Domini amen / Ego Benedicta Mangnunxdotter corpore debilis / mente sana / horam mortis cupiens preuenire / in remedium anime mee in modum qui sequitur / meum constituo et ordino testamentum / Primo · / lego ecclesie Vpsalensi in qua / inter hostium sacristie / et summum chorum / eligo sepelirij vndecim solidos terre / in villa Selnum parochie Skanald / et vnum solidum terre in villa Sæby parochie Villaberghum / · jn qua parochia / in villa videlicet Høkby / antea / diu / sana corpore / appropriavi dimidiam marcam / pro parte mea / ecclesie memorate / et quod plus habet ecclesia / in eadem villa Høkby hoc / appropriatum est ei / ex parte mariti mei Magnj / jtem lego eidem ecclesie / vnam crucem auream / quam si placet prelatis ecclesie vendere / volo quod vendatur heredibus meis / pro x^a / et octo marchis denariorum / jtem choralibus ibidem generaliter / iij · marcas denariorum / et preter hec / domino Olauo sacriste / vnum manutergium / Ecclesie sancte trinitatis Vpsalensi · j · marcam denariorum / Magistro Vlphoni · j · forraturam de pellibus mardalinis / Ecclesie Minorum pro sua fabrica / v / marcas / denariorum / et conuentui / ij · marcas [,]^b fratri Henrico custodi / vnum coclear argenteum et vnum mortærre^c / Ecclesie beate Marie virginis ibidem · j · marcam denariorum / Ecclesie beati Petri / j · marcam / curato domino Johanni / j · manutergium / Capelle beati Erixi · j · marcam / Domui sancti Spiritus / j · amphoram / pauperibus ibidem · j · lectum videlicet culcidram · fulcrum et tapetum et j · vaccam / Jtem campanario cathedralis ecclesie / dimidiam marcam denariorum / Jtem fratri Laurencio Thorstani / viij · vlnas albi pannj valencioris / et · j · lectum / Jtem ecclesie mee parochiali Byrklinge · vj · marcas denariorum / domino Fulconj curato / j · coclear argenteum / Jtem ecclesie Akar / iij · marcas denariorum / domino curato ibidem · j · marcam / Sorori mee domine Sigridi in Claracloster · j · pellicium de mardalinis / nepti mee ibidem domine Helene ij · marcas denariorum / Jtem predilecto marito

meo Mangno ·j· annulum aureum / Domino *Benedicto* genero meo / vnum circulum aureum / filie mee vxori sue ·j· cappam forratam varijs / j· tunicam de panno brunmænct^d · / vnum frustum de quadam curtina / et ·j· paruam crucem argenteam / filio suo vnum vaggiothækæn / Cristine filie mee ·j· mantellum de rubeo scarleto forratum de *hermelinis* / et vnum mantellum blaiuum simplicem / j· tunicam gramengdan / j· lectum / et ij· cussinós / Jtem famulo meo *Johanni* Garph · dimidiam marcam terre nostre sitam in villa · Yffro · Yrwo / ut eiam seruiat filiabus meis / sicut et michi / Jtem *Jacobo* Finna / famulo meo / j· equum de vj· marchis / et j· vaccam [,]^e *Andree* Spijk ·ij· marcas denariorum et vxori sue j· capucium · Jtem *Katherine* Ølkunu ·j· capucium / *Gudrune* ·j· marcam denariorum / *Beroni* *Helsingo* similiter / *Karolo* *Margarete* ·iij· marcas denariorum / *Lassoni* *Coco* / j· marcam / *Mathie* *Bino* dimidiam marcam / *Olauo* dimidiam marcam / Jtem alicui pauperi ·j· juuencam biennem / Item *Jngeborghi*^g *Thæklinx*^t ·j· rubeam tunicam / *Katerine* puelle mee / viij· vlnas pannj kørtrist / j· nigram cappam / et j· silkestrik [,]^h Jtem puelle *Rangnilde* / vj· vlnas panni *Poprensis* / Jtem *Cecilie* ancille mee ·j· albam tunicam / j· lectum ·j· vaccam ·j· ouem ·j· capram / j· suem / j· pund siliginis / et ·j· pund annone / *Sigridi* ancille ·ij· marcas denariorum / *Olauo* *Dumba* ·v· vlnas silfar / Jtem *Rangnelue* / j· pund siliginis et j· pund annone / *Huius* autem mee vltime voluntatis / et testamentj exequutores^l / constituo et rogo esse / nobiles viros / maritum meum / *Magnum* / et dominum *Benedictum* generum meum / supradictos / vna cum honorabili et religioso viro / domino fratre *Henrico* custode *Stokholmensi* / et magistro *Vlphone* canonico *Vpsalensi* / quorum sigilla / peto / presenti testamento / jnstancius coapponj · Acta sunt hec · apud mansionem meam / *Sambro* / anno Domini M^o·ccc^o/septuagesimoprimo · jn crastino / aduincula / sancti *Petri* / presentibus / domino magistro *Vlphone* supradicto / *Fulcone* curato in *Byrklinge* / et *Olauo* *Petri* scolare *Vpsalensi* / vna cum marito meo / et filiabus / prenomina-tis consencientibus in predicta.

På baksidan: Testamentum *Benedicte* *Magnussadoter* xj ore^k in *Selnum* parrochie *Skand* etc.

c iij (lådsignum för *Uppsala* domkyrka)

Sigillen med sigillremsor borta (remsan till nr 1 utskuren).

^a *Häftester raderat och överstruket ij ms.* ^b *Skiljetecken utelämnat i radslut ms.* ^c *Sic ms; formen ej i Söderwalls Ordbok öfver svenska medeltids-språket s. v. mortare.* ^d *Bokstäverna et på rasur ändrade från gd (?) ms.* ^e *Skiljetecken utelämnat före stor bokstav ms.* ^{f-t} *Namnen hopskrivna men särskilda genom vertikala streck över och under raden ms.* ^g *Bokstaven o på rasur ändrad från u (?) ms.* ^h *Skiljetecken utelämnat före stor bokstav ms.* ¹ *D. v. s. ex(s)ecutores.* ^k *Abbreviaturen betyder vanligen -is.*

X 73. 1371 augusti 2. I lägret vid Stockholm.

Konung *Håkan* av Sverige och Norge stadfäster sin faders, konung *Magnus*’, vidfästa överlätelsebrev (1350 5/12 = DS 4644, rörande *Runa* gård i *Sagu* socken av *Åbo* stift) för *Gerhard* *Skytte*.

Orig. på perg. (20,9 × 9,2, uppveck 1,9 cm; 9 rader), Sv. Riksark. (förbigånget i RPB). — Dokumentet är medelst sigillremsan vidfäst DS 4644.

I utgåvorna av konung *Magnus*’ brev (DS 4644, FMU 571) läses *curiam nostram in Rimo* i stället för *c. n. in Runo* (jfr art. *Kungsgård*, Finland, i KL IX, 1964, sp. 515 f.).